

Oran Kivity

NOWA MOKSOTERAPIA W PRAKTYCE

Najskuteczniejsze techniki ogrzewania
punktów akupunkturowych na meridianach,
eliminujące powszechne choroby i dolegliwości

NOWA
MOKSOTERAPIA
W PRAKTYCE

Oran Kivity

Technika
ONTAKE
z Japonii

NOWA MOKSOTERAPIA W PRAKTYCE

Najsukuteczniejsze techniki ogrzewania
punktów akupunkturowych na meridianach,
eliminujące powszechne choroby i dolegliwości

vital
GWARANCJA ZDROWIA

REDAKCJA: Irena Kloskowska
SKŁAD: Emilia Dajnowicz
PROJEKT OKŁADKI: Emilia Dajnowicz
TŁUMACZENIE: Piotr Lewiński
Ilustracje: Vio Lau

Wydanie I
Białystok 2023
ISBN 978-83-8272-603-9

Tytuł oryginału: *Moxa in Motion with the Ontake Method*

Copyright © 2019 by Oran Kivity

© Copyright for the Polish edition by Wydawnictwo Vital, Białystok 2023
All rights reserved, including the right of reproduction in whole or in part in any form.

Wszelkie prawa zastrzeżone. Bez uprzedniej pisemnej zgody wydawcy żadna część tej książki nie może być powielana w jakimkolwiek procesie mechanicznym, fotograficznym lub elektronicznym ani w formie nagrania fonograficznego. Nie może też być przechowywana w systemie wyszukiwania, przesyłana lub w inny sposób kopiowana do użytku publicznego lub prywatnego – w inny sposób niż „dozwolony użytek” obejmujący krótkie cytaty zawarte w artykułach i recenzjach.

Książka ta zawiera porady i informacje odnoszące się do opieki zdrowotnej. Nie powinny one jednak zastępować porady lekarza ani dietetyka. Jeśli podejrzewasz u siebie problemy zdrowotne lub wiesz o nich, powinienes skonsultować się z lekarzem, zanim rozpoczniesz jakikolwiek program poprawy zdrowia czy leczenia. Določono wszelkich starań, aby informacje zaprezentowane w tej książce były rzetelne i aktualne podczas daty jej publikacji. Wydawca ani autor nie ponoszą żadnej odpowiedzialności za jakiegokolwiek skutki dla zdrowia, mogące wystąpić w wyniku stosowania zaprezentowanych w książce metod.

15-762 Białystok
ul. Antoniuk Fabr. 55/24
85 662 92 67 – redakcja
85 654 78 06 – sekretariat
85 653 13 03 – dział handlowy – hurt
85 654 78 35 – www.vitalni24.pl – detal
strona wydawnictwa: www.wydawnictwovital.pl
Więcej informacji znajdziesz na portalu www.odzywianie24.pl

PRINTED IN POLAND

SPIS TREŚCI

CZĘŚĆ 1: PODSTAWY

Czytaj mnie!	19
Czarnoksiężnik i jego uczeń	23
Rozdział 1: Początki Ontake	27
Definicja	28
Historia	28
Nazewnictwo	30
Cykle i częstotliwości	31
Dr Manaka i częstotliwości meridianów	32
Ontake i częstotliwości meridianów	35
Podsumowanie	37
Rozdział 2: Jak zacząć	39
Sporządzenie bambusa	40
Anatomia bambusa	43
Zakup bambusa	44
Rodzaje moksy	44
Metoda i techniki	45

Jak zacząć	45
Yamashita, Shinma i Caudet	50
Bezdymne alternatywy	52
Higiena zabiegowa	52
Podsumowanie	54
Rozdział 3: Regulacja	55
Yin-yang	56
Model ośmiościenny Manaki	57
Modele balonowe	59
<i>Kyo</i> i <i>jitsu</i>	62
<i>Kyo</i> (niedobór)	62
<i>Jitsu</i> (nadmiar)	63
Uzupełnianie i odprowadzanie	64
Regulacja – „akupunktura niczego nie leczy”	65
Paradygmat <i>qi</i>	67
<i>Ki</i> i <i>ketsu</i>	68
Korzenie i gałęzie	70
Podsumowanie	72
Rozdział 4: Strefy opukiwania	73
Manaka i punkty <i>mu</i>	74
Częstotliwości	77
Opukiwanie bambusem	81
Diagram stref częstotliwości	82
Pragmatyczne opukiwanie	85
Plecy	85
Tylna strona nóg	87
Boczna strona nóg	87
Przednia strona nóg	88
Kanał wątroby	88

Klatka piersiowa i żebra	89
Brzuch	90
Ręce	90
Głowa i twarz	91
Szyja	93
Punkty przecięcia	95
Pary meridianów a efekty terapii bambusem	96
Podsumowanie	96

CZEŚĆ 2: KORZENIE I GAŁĘZIE

Rozdział 5: <i>Kyo, jitsu</i> i badanie palpacyjne	101
<i>Kyo</i> i <i>jitsu</i>	102
Metody palpacji dla oceny kanałów	104
Gładzenie	104
Ujmowanie i ściskanie	105
Uciskanie	105
Odczucie <i>kyo</i> i <i>jitsu</i>	106
Obszary niedoboru (<i>kyo</i>)	106
Obszary nadmiaru (<i>jitsu</i>)	106
Ból uciskowy	107
Ocena napięcia	108
Ocena napięcia (w leżeniu na plecach)	109
Ocena napięcia (w leżeniu na brzuchu)	110
Dostosowanie Ontake według <i>kyo-jitsu</i>	111
Jak przeprowadzić badanie palpacyjne kanałów	111
Podsumowanie	112
 Rozdział 6: Techniki i częstotliwości	 113
Częstotliwości	113

Podwójne tempo, poczwórne tempo i szybkie tempo	115
Dziewięć i sześć (<i>jiu liu</i>)	117
Praktyka	119
Trzymanie bambusa	119
Rola prawej ręki	120
Rola lewej ręki	120
Praktyczne techniki Ontake	120
Zimna praktyka	120
Opukiwanie	121
Dotykание z zamykaniem	123
Przetaczanie	125
Stawianie	127
Kołysanie	128
Uciskanie	128
Stukanie	130
Super stukanie	131
Opieranie się	132
Wibrowanie	133
Odbijanie	134
Pocieranie	135
Techniki z podziałem na funkcję	136
Metronomy	138
Dźwięk stuknięć	138
Głośność stuknięć	139
Akcentowanie stuknięć	139
Podsumowanie	140
Rozdział 7: Działania, przeciwwskazania i zastosowania	141
Wiele mechanizmów działania Ontake	141

Porusza zastoje qi i krwi	145
Poprawia przepływ qi i krwi w obszarach <i>kyo</i>	145
Poprawia poziom energii	145
Uśmierza ból	145
Uspokaja umysł i relaksuje całe ciało	146
Przeciwwskazania	146
Podsumowanie	152

Rozdział 8: Leczenie korzeni 153

Nieoparte na wzorcach terapie korzeni przy użyciu bambusa	153
Rozpoznanie wzorców	155
Zabiegi na kanałach, nie na punktach	157
Terapie całego ciała z użyciem bambusa	160
Wskazówki	160
Oczy i nos	161
Po zabiegu	162
Bambus Max – nieoparta na wzorcach terapia korzeni	162
Cel	162
Procedura	163
Bambus Mini plus nogi	164
Czas trwania i dawkowanie	166
BB-8 – alternatywna terapia korzeni	170
Podsumowanie	175

Rozdział 9: Leczenie gałęzi 177

Rozważania wstępne	178
Ogólne zasady leczenia	180
Chrupiące kryształki	181
Bambus Mini	183

Ból kolana	183
Stany chorobowe	184
Głowa	185
Problemy z zatokami / Przeziębienie / Alergiczne zapalenie zatok	185
Problemy z oczami	187
Problemy z uszami	188
Kończyna górna i plecy	189
Ból barku	189
Ból nadgarstka i zespół trzaskającego palca	190
Ból pleców	191
Uderzenia gorąca	191
Depresja i lęk	192
Bezsenna	193
Zatrucie pokarmowe i biegunka	195
Zaparcie	199
Wyprysk (egzema)	199
Niepłodność	201
Wymuszenie akcji porodowej	202
Dzieci	204
Udar	206
Podsumowanie	210
Rozdział 10: Dawkowanie i strefa Złotowłosej	211
Maksymalne korzyści przy minimalnej interwencji	213
Zalety stopniowego podejścia klinicznego	214
Wykres bodźca i reakcji według dr. Manaki	216
Rozpoznanie pacjentów wrażliwych	218
Co to znaczy pacjent wrażliwy?	219
Strefa Złotowłosej dla pacjentów wrażliwych	221

Mechanizm sprzężenia zwrotnego i sygnały ostrzegawcze	222
Modyfikacja dawki dla pacjentów starszych lub wrażliwych	223
Postępowanie ze skutkami nadmiernej terapii w praktyce klinicznej	223
Następstwa nadmiernej terapii	224
Wprowadzenie jitsometru	226
Dozometr	227
Zwyczajni i nadzwyczajni: wyjątkowe okoliczności	228
Pacjenci niewrażliwi	229
Jak dobrać dawkę podczas stosowania Ontake	232
Techniki	232
Moksoterapia	233
Częstotliwości	234
Ułożenie planu terapii i przestrzeganie go	235
Złożenie wszystkiego razem	237
Konkluzja	240
Podsumowanie	241

CZĘŚĆ 3: PODEJŚCIE HOLOGRAFICZNE

Rozdział 11: Ontake 1, 2, 3 – uśmierzanie bólu	245
Systemy holograficzne	245
Metoda równoważenia dr. Tana	249
Akupunktura raz, dwa, trzy	250
Modele holograficzne dr. Tana	252
Terminologia	252
Rzutowanie głowy	263
Wybór orientacji	265

Łączenie kanałów w pary	266
Parowanie wewnętrzny-zewnętrzny	268
Sześć kanałów (sześć podziałów)	268
<i>Shigo</i> (pary kanałów biegunowych)	271
<i>Nai zhi fa</i> , czyli cykl 24-godzinny	271
Chiński zegar narządów	273
Ontake 1, 2, 3	276
Trzy kroki dr. Tana	276
Trzy kroki dla Ontake	277
1) Zidentyfikować chory kanał	277
2) Wybrać kanał równoważący w ramach trzech systemów parowania	277
3) Wybrać obszary terapii według formatu odzwierciedlania i odwzorowania	278
Ściganie bólu	279
Punkt główny regulator tylny 14 (<i>dazhui</i>)	280
Strona wykonywania zabiegu	280
Konkluzja	286
Podsumowanie	288
Rozdział 12: Równoważenie ośmiościanu	289
Ponowne przedstawienie modelu ośmiościennego	290
Od teorii do praktyki	294
Ćwiartki 1, 2, 3	295
<i>Naso muno i kubi koshi</i>	304
<i>Naso muno</i>	305
Hipoteza <i>kubi koshi</i>	308
Testowanie <i>kubi koshi</i>	311
Konkluzja	312
Podsumowanie	312

CZEŚĆ 4: PĘDY BAMBUSA

Rozdział 13: Integracja Ontake z protokołem Manaki w czterech krokach	315
Akupunktura stylu Manaki – protokół w czterech krokach	315
Krok 1 – uwolnienie strony yin ciała	318
Ontake podczas kroku 1	320
Ontake na uporczywe reakcje	320
Terapia gałęzi	323
Terapia korzeni nieoparta na wzorcach	323
Krok 2 – uwolnienie strony yang ciała	324
Punkty reaktywne Manaki	325
Rozciąganie kanałów z moksą	326
Krok 3 – leczenie strukturalnych zaburzeń równowagi	332
Sotai	332
Procedura	333
Terapia stref Hiraty	336
Zastosowania terapeutyczne	338
Krok 4 – wszystko jest możliwe	339
Podsumowanie	340
 Rozdział 14: Podążając w ślady Manaki	 341
Metoda Ontake	341
Inne podejścia do Ontake	343
Susumu Honda	343
Hideo Shinma	344
Felip Caudet	345
Hideo Onuki	345

Mika Takano	346
Jak włączyć Ontake do swojej praktyki?	347
<i>Shuhari</i> – podążając w ślady Manaki	348
Dodatek	351
Artykuły do Ontake	351
Metronomy	352
Zapalniczki strumieniowe	353
Sterylizatory UV	353
Zasoby online	353
Podziękowania	355
O Autorze	357
Bibliografia	359

CZYTAJ MNIE!

Większość autorów chciałaby wierzyć, że czytelnicy rozpoczynają ich książki od początku i doczytują do końca. Jako zapalony czytelnik i badacz wiem jednak, że tak nie jest. A skoro ja nie czytam książek do końca, to niby dlaczego ty miałbyś to robić?

Mając to na uwadze, na początku każdego rozdziału umieściłem przegląd jego treści, abyś miał jasne wyobrażenie tego, co zawiera. Ponadto, idąc za przykładem niektórych restauracji, które obok opisu dania dodają jedną, dwie lub trzy ikonki papryczki chili, aby pokazać, jak bardzo ostro jest ono przyprawione, każdy rozdział zaczyna się od ikonki Ontake, aby pokazać moją ocenę jego treści. Jedno Ontake znaczy „ciekawy”, dwa Ontake – „bardzo przydatny”, a trzy Ontake – „mający zasadnicze znaczenie”.

Tak więc z książki tej można korzystać na kilka sposobów. Można:

- przejść do fragmentów dotyczących praktyki;
- sprawdzić nagłówki rozdziałów i czytać to, co wydaje ci się istotne;
- kierować się ocenami Ontake;
- przeczytać całą książkę od deski do deski.

Z wielu powodów wolałbym, abyś wybrał tę czwartą opcję i przeczytał książkę od początku do końca. Dzięki temu głębiej poznasz Ontake i nauczysz się spójnego podejścia do jego zastosowań. Pozornie publikacja ta poświęcona jest wielu sposobom zastosowania Ontake w celu uzyskania zdumiewających wyników w praktyce klinicznej. W gruncie rzeczy jednak chodziło mi o coś więcej. Mam nadzieję, że po przeczytaniu wystarczająco obszernych fragmentów zagłębisz się w japońskim podejściu do terapii i uznasz, że można uzyskać dynamiczne rezultaty, stosując oszczędne metody, co dr Manaka opisuje jako uzyskiwanie „maksymalnego efektu przy minimalnej interwencji”. Jak to zostanie pokazane w rozdziałach o systemach holograficznych, organizm pozostaje w ciągłej komunikacji z samym sobą w zaskakujący niekiedy sposób. Omówienie metody palpacji (badania dotykowego), dawkowania i dynamicznych zmian, które mogą wystąpić jako efekt bardzo subtelnej stymulacji, jest istotne dla ogólnej praktyki nakłuwania i terapii moksą, nawet jeśli nie posiada się dużej wiedzy o akupunkturze japońskiej czy Ontake.

Wreszcie Ontake zmieniło zarówno moją praktykę, jak i moje życie! Od pierwszego dnia, gdy zacząłem go stosować, pacjenci go pokochali. Ontake był nie tylko nowym narzędziem klinicznym, które umożliwiło lepsze rezultaty, ale stał się też dla mnie nowym sposobem, by pomóc pacjentom rozluźnić się. Ciepło bambusa, zapach tłącej się moksy i delikatne tykanie metronomu zlewały się hipnotycznie, wprowadzając ludzi w stan głębokiego relaksu. Dokładnie w tym stanie relaksu zachodzi uzdrawianie. Podejrzewam, że to właśnie wprowadzenie tej praktyki pociągnęło za sobą wzrost liczby moich pacjentów. Oni wiedzą, że Ontake dobrze im robi!

Niezależnie od tego, jakie przyjmiesz podejście do tej książki, mam nadzieję, że metoda Ontake odmieni twoją praktykę tak samo, jak przeobraziła moją, pozwalając ci głębiej zrozumieć badanie palpacyjne, terapię moksą i zachodzącą bez słów komunikację z pacjentami.

— Oran Kivity
Kuala Lumpur, 2019

CZARNOKSIĘŻNIK I JEGO UCZEŃ

Na początku wykładu, niezależnie od tego, kim są słuchacze, często zaczynam od słów: „Nie wiercie w to, co wam powiem”.

— Yoshio Manaka¹

Do napisania tej książki zainspirowała mnie praca dwóch ludzi: japońskiego lekarza i akupunkturzysty dr. Yoshio Manaki (1911-1989) oraz mojego nauczyciela, brytyjskiego akupunkturzysty, autora książek i instruktora Stephena Bircha.

Dr Manaka był lekarzem medycyny, który łączył umiejętność prowadzenia badań naukowych z fascynacją tradycyjnymi metodami leczenia. Za życia był dobrze znany w Japonii, pracował w swojej przychodni z zespołem terapeutów i uzyskiwał wyjątkowy poziom skuteczności. Zawsze otwarty na nowe koncepcje i pomysły, włączał do swojej praktyki nowe metody – stale prowadząc badania, przyjmując to, co uznał za pożyteczne,

---

¹ Manaka Y., Itaya K., Birch S. (1995), *Chasing the Dragon's Tail: The Theory and Practice of Acupuncture in the Work of Yoshio Manaka*, Brookline: Paradigm Publications, str.18.

i dodając własne innowacje i adaptacje. Przykładem tego jest integracja metody pracy z ciałem zwanej *sotai*, która stosuje szereg ćwiczeń rozciągania mięśni z przeciwooporem. Dr Manaka przestudiował tę metodologię, stosował ją, a następnie uzupełnił procedurę o bezpośrednią terapię moksą: jednocześnie jedną ręką rozciągał kończynę pacjenta, a drugą zapalał stożki moksy – co było wyjątkowym zastosowaniem przyżegania w fizjoterapii.

„Nie wiercie w to, co wam mówię!” było charakterystycznym powiedzonkiem dr. Manaki. Zamiast tego chciał, aby wierzone w wyniki badań naukowych. Kładł duży nacisk na badania zjawisk akupunktury w eksperymentach, które mogą zostać powtórzone i potwierdzone przez innych. Pozostawił po sobie bogatą spuściznę książek i artykułów naukowych w języku japońskim na temat systemu kanałów oraz spójnego, metodycznego i skutecznego systemu akupunktury, który wprowadzili później na Zachodzie Stephen Birch i Junko Ida.

Dr Manaka biegle znał klasyczny i współczesny język chiński oraz japoński, a także francuski, niemiecki i angielski, ponadto „powierzchnianie [także] inne języki”². Był nie tylko pasjonatem medycyny, lecz także rzeźbiarzem, poetą i malarzem. Był więc prawdziwym człowiekiem renesansu, medycznym Leonardem da Vinci. Stephen Birch, jedna z najjaśniejszych gwiazd w świecie akupunktury Zachodu, powiedział mi kiedyś, że dr Manaka to jedyny geniusz, jakiego spotkał w swoim życiu.

Dr Manaka uczył Bircha i korespondował z nim, co ten nazwał procesem „poszerzania umysłu” i „wystawiania się na działanie swego rodzaju wirusa wiedzy i ciekawości”³.

² Birch S., (2009), *Dr Manaka Yoshio's Insights and Contributions to the Field of TEAM*, „NAJOM Special Issue: In Memory of Dr Manaka Yoshio”, 16(47), str. 18.

³ Tamże.

To zainfekowanie pomysłami i myśleniem doprowadziło do wydania w języku angielskim książki *Chasing the Dragon's Tail*, napisanej przez Bircha pod kierunkiem i przy współudziale Manaki. Była to przełomowa publikacja o akupunkturze i badaniach nad nią, do tego stopnia, że gdy w 1989 roku natknąłem się na nią w księgarni, szybko odłożyłem z powrotem na półkę, sądząc, że wszystkie te wykresy i wzory są dla mnie zbyt naukowe. Jednak Birch nadal szerzył „mem Manaki”, skłaniając studentów, by spojrzeli na akupunkturę racjonalnie i pragmatycznie, testowali i adoptowali to, co działa, a odrzucali założenia i dogmaty, jeśli nie mają sensu. Mając doktorat z badań nad akupunkturą, Birch był niejako kanałem przekazującym informacje z Japonii na Zachód, napisał wiele ważnych książek o akupunkturze i posuwał naprzód dyskusję nad tym, jak należy badać efekty akupunktury i jakie stawiać pytania.

Niniejsza książka jest efektem zainfekowania mnie „memem Manaki”. Gdybym nie dysponował wiedzą o częstotliwościach meridianów według Manaki oraz pragmatycznie intelektualnymi ramami dla ostrożnego eksperymentowania i potwierdzania wyników, które wpoił mi Stephen Birch, nigdy nie opracowałbym metody Ontake w tej postaci.

ROZDZIAŁ 4

STREFY OPUKIWANIA

Przedstawienie częstotliwości meridianów według Manaki, odwzorowanie ich na ciele oraz propozycja zasad, jak decydować, które częstotliwości stosować w okolicach, gdzie wiele kanałów przebiega blisko siebie.

Ważna jest potrzeba i wykorzystanie twórczej i spójnej metodologii badawczej oraz metod oceny efektów leczenia. Nie można niczego brać za dobrą monetę, gdyż bez badań klinicznych i potwierdzenia nie mamy pojęcia, co naprawdę oznaczają te uproszczenia.

— Yoshio Manaka⁴¹

---

⁴¹ Manaka Y., Itaya K., Birch S. (1995), *Chasing the Dragon's Tail: The Theory and Practice of Acupuncture in the Work of Yoshio Manaka*, Brookline: Paradigm Publications, str. 12.

Manaka i punkty mu

Jak widzieliśmy powyżej, dr Manaka miał umysł sroki. Jak tylko usłyszał o jakimś nowym, błyskotliwym pomysle, zaczynało go to frapować. Co ważne, był też nastawiony na skrupulatne badania, ciągle testował nowe pomysły, włączał to, co działa, a odrzucał rzeczy, które się nie sprawdzają. Stephen Birch opowiada historyjkę, którą sam od kogoś usłyszał, jak to pewnego razu Manaka idąc z grupą uczniów, mijał sklep muzyczny i coś na wystawie zwróciło jego uwagę. Zniknął w środku, a gdy wyłonił się ponownie, niósł pod pachą metronom. „Dowiedzmy się, na jakie częstotliwości reagują meridiany!”, miał ponoć wówczas powiedzieć.

Dr Manaka eksperymentował z dźwiękami, częstotliwościami i pulsacyjnymi polami magnetycznymi

Historia ta – anegdotyczna czy nie, a musimy założyć, że skoro była wielokrotnie powtarzana, to zawiera jakieś jądro prawdy i humorystyczną otoczkę – ilustruje klasyczny dylemat badań nad akupunkturą. Nawet jeśli mamy pytanie,

musimy znaleźć narzędzie, które pozwoli znaleźć odpowiedź. Nawet jeśli ośmielamy się wyobrazić sobie, że meridiany mogą reagować na częstotliwości, to jak wymyślić test, który odróżni częstotliwość każdego z nich?

Aby opracować taki test, dr Manaka odwołał się, przynajmniej częściowo, do klasyków. W klasycznej akupunkturze występuje grupa dwunastu punktów zwanych przednimi *mu* (punktami alarmowymi), wszystkie znajdują się na klatce piersiowej lub brzuchu. Każdy z nich ma być nasycony energią odpowiedniego narządu.

Termin *mu* znaczy „gromadzić się lub zbierać, a przednie punkty *mu* są miejscami, gdzie qi narządów *zangfu* gromadzi się i skupia na przedniej powierzchni ciała”⁴².

Jako że „choroby yang przemieszczają się przez region yin”, punkty te „manifestują takie oznaki, jak sztywność i guzki podczas chorób yang”⁴³. Sztywność i guzki wywołują ból uciskowy podczas badania palpacyjnego, który jest uwzględniany w diagnozie.

Dlatego też choć przednie punkty *mu* wykorzystuje się w bezpośrednim leczeniu związanych z nimi narządów albo leczeniu miejscowych problemów przedniej strony ciała, dr Manakę najbardziej ciekawiło, jak można je wykorzystać w diagnozie. Kiedy występuje problem z kanałem danego przedniego punktu *mu*, staje się on tkliwy dotykowo. Po wyleczeniu problemu tkliwość ustępuje.

Wszystkie dwanaście klasycznych przednich punktów *mu* leży na klatce piersiowej i brzuchu, niedaleko związanych z nimi narządów. Punkty płuco 1, wątroba 14 i pęcherzyk żółciowy 24 są przednimi punktami *mu* dla odpowiednich narządów,

⁴² Deadman P., Al-Khafaji M., Baker K., (1998), *A Manual of Acupuncture*, East Sussex: England: Journal of Chinese Medicine Publications, str. 44.

⁴³ Fukushima K., (1991), *Meridian Therapy*, Tokyo: Toyo Hari Medical Association, str. 173.

ale pozostałe dziewięć przednich punktów *mu* nie leży na odpowiednich dla nich kanałach. Co ciekawe, przednie punkty *mu* dla osierdzia, serca, żołądka, potrójnego ogrzewacza oraz jelita cienkiego znajdują się wszystkie na linii środkowej ciała (czyli głównym regulatorze przednim) jako, odpowiednio, punkty: GRP 17, GRP 14, GRP 12, GRP 5 i GRP 4.

Ponieważ w modelu ośmiościennym Manaki chodzi między innymi o ocenę równowagi między stroną lewą a prawą, uważał on, że te klasyczne punkty linii środkowej ciała nie mogą dostarczyć mu potrzebnych informacji o reakcji ciała. Można z łatwością wykryć różnice między punktami płuco 1 po lewej i prawej stronie ciała, co odzwierciedla stan prawego i lewego kanału płuca. Jednak badanie palpacyjne punktu GRP 12, czyli przedniego punktu *mu* żołądka, który leży na linii środkowej ciała, nie pozwala rozróżnić stanu lewego kanału żołądka od prawego.

Aby przezwyciężyć ten problem, w trakcie pracy nad modelem ośmiościennym Manaka zbadał i zidentyfikował inne punkty, które stają się reaktywne, lecz są zlokalizowane dwustronnie. W powyższym przykładzie badał miejsca położone w bok od punktu GRP 12 na linii poziomej łączącej oba punkty żołądek 21. Rozwiązanie to zapoczątkowało koncepcję punktów *mu* Manaki, czyli zestawu dwunastu punktów diagnostycznych, które mają kilka kluczowych właściwości zasadniczych dla badań i pracy klinicznej.

1. Podobnie jak w przypadku klasycznych punktów *mu* punkty *mu* Manaki stają się napięte lub bolesne uciskowo, kiedy występuje problem z odpowiednim kanałem.
2. To napięcie lub ból szybko się zmienia, gdy kanał poddaje się zabiegom.
3. Punkty *mu* Manaki nie leżą na linii środkowej ciała, więc każdą ich parę można wykorzystać w celu różnicowania przepływu w lewym i prawym kanale.

Punkty te zostały przedstawione i omówione w książce *Chasing the Dragon's Tail* i stanowią zasadniczy element praktyki akupunktury stylu Manaki. Przytoczona wyżej zabawna historyjka o sklepie muzycznym mogłaby sugerować, że dr Manaka wpadł raptem na pomysł badania częstotliwości meridianów, kiedy jego spojrzenie padło na metronom w witrynie sklepu. Oczywiście nie tak to naprawdę wyglądało. Wszystkie wielkie odkrycia i wynalazki dokonują się w sposób ciągły, kiedy jedno pytanie lub eksperyment prowadzi do następnego, a te do kolejnego.

Częstotliwości

Posłużyliśmy się już analogią dzwonnka u drzwi dla akupunktury. Wysła on sygnał z zewnątrz domu do jego wnętrza, wytwarzając ruch, gdy ktoś podchodzi, by otworzyć. Zamiast nazywać ten sygnał *qi*, dr Manaka próbował rozumieć *qi* jako system informacyjny, który nazwał *systemem sygnału X*. Jak ciało przekazuje informację podczas zabiegu akupunktury? Znał on już narzędzia, które pozwalają zlokalizować punkty poprzez pomiar oporu elektrycznego skóry. Skoro system kanałów wykazywał określone charakterystyki takie jak mierzalność elektryczna, to czy nie mogła występować zależność między kanałami a różnymi częstotliwościami? Zaoopatrzony we własny zestaw dynamicznych punktów refleksyjnych, Manaka eksperymentował z dźwiękami, częstotliwościami i pulsacyjnymi polami magnetycznymi.

Używając oscyloskopu ze słuchawkami, stwierdziliśmy, że odtwarzanie osobie badanej dźwięków z zakresu niskich częstotliwości (50 herców) redukuje ból uciskowy i napięcie wzdłuż brzusznej linii środkowej ciała. Dźwięki o wyższej częstotliwości (1000 herców) redukowały ból

uciskowy i napięcie wzdłuż bocznych stron jamy brzusznej, nawet u osób z bardzo uporczywymi reakcjami. Co ciekawe, u schizofreników działa się odwrotnie⁴⁴.

Używając pulsacyjnych pól magnetycznych, zaobserwował to samo: „Różne punkty akupunkturowe na kończynach poddaliśmy działaniu pulsacyjnych pól magnetycznych o niskiej i wysokiej częstotliwości [...] niska częstotliwość wpływała na linię środkową, a wysoka na boki ciała”⁴⁵.

Może właśnie na tym etapie badań wędrujące spojrzenie dr. Manaki dojrzało metronom w oknie wystawowym.

Aby zbadać zależności częstotliwości dla każdego z kanałów, przyjęliśmy inne podejście. Przy użyciu kwarcowego metronomu Seiko, który emituje regularne stuknięcia w tempie od 40 do 208 uderzeń na minutę, odnotowywaliśmy częstotliwość, która zdawała się wpływać na każdy z dwunastu kanałów głównych oraz kanały dodatkowe *renmai* i *dumai* poprzez redukcję bólu uciskowego i napięcia w odpowiednich punktach i obszarach refleksyjnych [...] Nastawialiśmy metronom na różne tempo, pozwalając osobie badanej słuchać jego stuknięć, podczas gdy powtarzaliśmy badanie palpacyjne reaktywnych punktów akupunkturowych⁴⁶.

---

⁴⁴ Manaka Y., Itaya K., Birch S. (1995), *Chasing the Dragon's Tail: The Theory and Practice of Acupuncture in the Work of Yoshio Manaka*, Brookline: Paradigm Publications, str. 71.

⁴⁵ Tamże, str. 71.

⁴⁶ Tamże, str. 71.

Można sobie wyobrazić, że proces ten zajmował sporo czasu, gdyż Manaka pracował najpierw z kolegami i uczniami, a następnie z pacjentami w swoim szpitalu. Ostatecznie „stosując tę metodę badania na wielu osobach” był w stanie opracować tabelę odpowiedniości częstotliwości kanałów.

Tabela 2. Częstotliwości meridianów pogrupowane według kanałów

Yang	Częstotliwość (uderzenia na minutę)	Yin	Częstotliwość (uderzenia na minutę)
Pęcherzyk żółciowy	120	Wątroba	108
Jelito cienkie	120	Serce	126
Żołądek	132	Śledziona	132
Jelito grube	108	Płuco	126
Pęcherz moczowy	112	Nerka	120
Potrójny ogrzewacz	152	Osierdzie	176
Główny regulator tylny	104	Główny regulator przedni	104

Po zestawieniu tej tabeli przystąpił do sprawdzania stwierdzonych częstotliwości w praktyce klinicznej. Oto przykład.

Zastosowaliśmy tę metodę u pacjenta z bólem lewej nogi, trudnościami w chodzeniu oraz bólem uciskowym i napięciem wzdłuż kanałów żołądka, pęcherzyka żółciowego i pęcherza moczowego na lewej nodze poniżej kolana. Opukiwanie punktu głównego regulatora tylnego 14,

będącego punktem przecięcia *jiaohui* wszystkich kanałów yang, naprzemiennie w tempie 132 uderzeń (żołądek), potem 120 uderzeń (pęcherzyk żółciowy) oraz 112 uderzeń (pęcherz moczowy) na minutę po dwadzieścia puknięć dla każdego tempa kolejno zredukowało ból uciskowy i napięcie wzdłuż kanału żołądka, pęcherzyka żółciowego i pęcherza moczowego. Pacjent odczuwał znacznie mniejszy ból, łatwiej też chodził. Te i wiele innych przykładów klinicznych stanowią potwierdzenie tych odpowiedniości między kanałami a częstotliwościami⁴⁷.

Od czasu, gdy dr Manaka napisał te słowa w końcu lat osiemdziesiątych ubiegłego wieku, jego metoda była szeroko nauczana na całym świecie i nadal jest wykorzystywana przez wielu terapeutów. To właśnie niezwykła skuteczność tych korelacji częstotliwości meridianów przy użyciu drewnianej igły i młoteczka zainspirowała mnie do stosowania ich najpierw przy użyciu pałeczki moksy, a następnie bambusa *Ontake*.

Na powyższej tabeli widać, że kilka kanałów ma te same częstotliwości. Oto te same czternaście kanałów uszeregowanych według częstotliwości od najniższej do najwyższej.

Tabela 3. Kanały pogrupowane według częstotliwości

Częstotliwość	Kanały
104	główny regulator tylny, główny regulator przedni
108	jelito grube, wątroba
112	pęcherz moczowy
120	nerka, jelito cienkie, pęcherzyk żółciowy

⁴⁷ Tamże, str. 72.

Częstotliwość	Kanały
126	serce, płuco
132	żołądek, śledziona
152	potrójny ogrzewacz
176	osierdzie

Opukiwanie bambusem

Jeśli zna się przebieg kanałów, to opukiwanie drewnianym młoteczką lub Ontake jest prostą sprawą. Na przykład na kanale płuca należy pukać w tempie 126 razy na minutę. Na kanale jelita grubego będzie to 108 razy na minutę. Takie to łatwe.

W przypadku drewnianego młoteczka Manaki stosowano jedną główną metodę – opukiwanie – ale bambus można wykorzystać na wiele sposobów: opukiwać, przetaczać, uciskać, wibrować i odbijać. Zamiast mówić o „stosowaniu bambusa” używam zbiorczo słowa „opukiwać”, co obejmuje wszystkie te metody. Pacjenci w moim gabinecie lubią określenie „nabambuzować” (ang. *bamboozle*)!

Ponieważ książka ta jest przeznaczona dla praktyków mających wcześniejszą wiedzę o paradygmacie qi i charakterystyce kanałów, nie ma większego sensu powtarzanie informacji o ich przebiegu prezentowanych w wielu podręcznikach akupunktury. Wykorzystane przeze mnie informacje pochodzą z doskonałej książki *Manual of Acupuncture* autorstwa Petera Deadmana et al.⁴⁸

⁴⁸ Deadman P., Al-Khafaji M., Baker K., (1998), *A Manual of Acupuncture*, East Sussex, England: Journal of Chinese Medicine Publications, str. 44.; wydanie polskie: *Podręcznik akupunktury*.

Oran Kivity – brytyjski akupunkturzysta, który szkolił się w Europie, Chinach i Japonii. W latach 1994-2004 wykładał akupunkturę na Uniwersytecie Westminster w Londynie i był asystentem Stephena Bircha, jednego z czołowych autorytetów w dziedzinie akupunktury, zarówno w Europie, jak i w Azji Południowo-Wschodniej. Podczas swoich warsztatów Oran kładzie szczególny nacisk na praktykę. W 2005 roku przeniósł się do Malajzji, gdzie praktykuje, pisze, naucza i jest założycielem Sayoshi.com, internetowego katalogu dla wszystkich stylów akupunktury japońskiej.

Odkryj skuteczną i bezpieczną nową metodę moksy z Japonii, która daje szybkie rezultaty

Moksoterapia jest metodą starszą od akupunktury. W przypadku chorób przewlekłych moksy są najskuteczniejszym ratunkiem. Nowa metoda Ontake z Japonii polega na użyciu kawałka bambusa wypełnionego płonąca moksą do rolowania, opukiwania i uciskania punktów na meridianach z pomocą metronomu zaprogramowanego na częstotliwość każdego meridianu. Rytmiczne stosowanie ciepła, częstotliwości i ciśnienia powoduje szybkie zmiany w stanie zdrowia i nastroju chorego.

Z tej książki dowiesz się, jak:

- samodzielnie wykonać moksę;
- przeprowadzić moksoterapię, krok po kroku, przy konkretnych dolegliwościach, wśród nich: przy bólach głowy, depresji, uderzeniach gorąca, bezsenności i wielu innych;
- przebiegają meridiany i gdzie znajdują się punkty akupunkturowe stosowane przy moksie;
- działa moksoterapia w połączeniu z modelem holograficznym, aby szybko złagodzić ból szyi, pleców i stawów.

Moksa – skuteczne wsparcie zdrowia na co dzień

Patroni:

MODA na ZDROWIE
co miesiąc w najlepszych aptekach

SZTUKATER.PL

Zdrowe odżywianie
www.odzywianie24.pl

Vitalni24.pl
SKLEP ZE ZDROWIEM

Cena: 59,50 zł

ISBN: 978-83-8272-603-9

9 788382 726039